

Elemente de infrastructură edilitară și condiții de locuire în România, în intervalul 2008–2016

Mariana Stanciu*

Cristina Humă**

Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Abstract: The quality of housing is still a topic of great interest among the Romanian population because there is much to be done in this chapter in order to talk about real welfare at the level of the majority. Our study is centered on the analyzing of the main indicators regarding the critical points of having a house in our country and the results of the rehabilitation actions carried out on a large scale during the last decade. There are also presented some indicators regarding the latest developments in urban/rural areas and housing conditions in Romania, between 2008 and 2016 (during the first decade after Romania's integration into the European Union). Statistical data come from national institutions (NIS, TEMPO database), or from international ones (Eurostat). The article discusses some aspects of public policies with impact on the endowment with technical infrastructure, of urban and rural settlements in our country, knowing that by the presence and quality of some public utility supply networks, depend the living conditions of the population, the development of public services, and last but not least the improvement of environmental conditions. Also, even the presence/absence of some public elements of infrastructure can decisively influence the maintaining public health, hygiene and comfort of the housing, as well as that of the community life as a whole. Access to such utilities may be the subject of indicators of the quality of housing, the quality of life of the population, but also of general development at community level. As a result, such a type of access generates a distinct field of interest for the current development of the policies at regional and national level.

Keywords: *development regions; urban infrastructure; housing endowment.*

Cuvinte-cheie: *regiuni de dezvoltare; infrastructură urbană; dotare a locuințelor.*

Introducere

Studiul prezintă dinamica unor indicatori relevanți ai locuirii în România, în perioada 2008–2016, respectiv în deceniul de după aderarea țării noastre la Uniunea Europeană (anul 2007). În sensul celor menționate în titlu, avem în vedere o serie de indicatori, cum sunt cei privind accesul populației la infrastructura tehnico-edilitară, populația după dotarea utilitară a locuințelor, populația cu

probleme ale condițiilor de locuit, dotarea cu instalații utilitare a locuințelor construite în perioada 2008–2016 în România, costurile locuirii, rata de supraaglomerare a locuinței și populația cu probleme de locuire și risc de sărăcie. Analiza a fost făcută la nivel național, iar în funcție de disponibilitatea datelor, la nivel regional și județean, pe medii de rezidență, precum și prin compararea cu celelalte state ale UE. De asemenea trebuie menționat faptul că studiul face o prezentare a condițiilor de locuit a comunităților urbane

---

* Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, Calea 13 Septembrie 13, sector 5, București. E-mail: mariana3stanciu@gmail.com.

** Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, Calea 13 Septembrie 13, sector 5, București. E-mail: cristinhum@gmail.com.

și rurale din țara noastră, precum și a programelor naționale actuale de dezvoltare a infrastructurii tehnico-edilitare, inițiate de diferite instituții centrale.

Lucrarea a pornit de la ideea că la peste un deceniu de la aderarea la Uniunea Europeană a României se mențin încă disparități semnificative în ceea ce privește condițiile de locuit și dotarea cu elemente de infrastructură edilitară la nivel național (regional și județean), precum și între țara noastră și celelalte state membre ale Uniunii, în pofida măsurilor și a programelor naționale inițiate în domeniu. Realizarea demersul de cercetare a presupus, pe lângă, analiza dinamicii unor indicatori ai locuirii la nivel național, în perioada 2008–2016, și analiza comparativă cu țările din Uniunea Europeană.

În elaborarea studiului s-au utilizat date ale Institutului Național de Statistică – înregistrări statistice din Anuarele Statistice ale României din anii 2009, 2010, 2016 și 2017, precum și din baza de date Tempo-online –, date și informații ale altor instituții precum Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice/Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și Fondurilor Europene și Administrația Fondului pentru Mediu, precum și date internaționale ale Eurostat.

Lucrarea este structurată pe mai multe secțiuni, după cum urmează: „Introducere”, „Programe actuale de dezvoltare a infrastructurii comunităților urbane și rurale din România”, „Accesul la infrastructura tehnico-edilitară”, „Situția locuirii și dotarea locuințelor cu instalații utilitare a locuințelor construite în perioada 2008–2016 în România” și „Concluzii”. Secțiunea „Programe actuale de dezvoltare a infrastructurii comunităților urbane și rurale din România” menționează principalele programe inițiate la nivel național după aderarea țării noastre la Uniunea Europeană pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit, a calității mediului și asigurarea de servicii publice în localități. Celelalte secțiuni sunt axate pe analiza unor indicatori, în dinamica lor – 2008–2016, și pe analiza comparativă cu statele membre ale Uniunii.

Programe actuale de dezvoltare a infrastructurii comunităților urbane și rurale din România

Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de bună calitate, atractive și incluzive SOCIAL constituie un obiectiv al „Strategiei de dezvoltare teritorială a României. România policentrică 2035. Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni” (Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, MDRAP, 2016, 139).

Dezvoltarea rețelelor de alimentare cu apă potabilă, canalizare, tratare și epurare a apelor uzate în localități a reprezentat și un angajament asumat de țara noastră prin Tratatul de Aderare la Uniunea Europeană la Capitolul 22 „Mediu” și respectarea legislației comunitare în domeniu (de exemplu, prevederile Directivei nr. 91/271/EEC privind epurarea apelor uzate urbane sau ale Directivei nr. 98/83/EC privind calitatea apei destinate consumului uman). Obiectivul respectiv a fost concretizat prin inițierea de programe naționale pentru dezvoltare edilitară ce s-au instituit ca surse de finanțare pentru rețelele de infrastructură la nivel local, iar beneficiarii lor au fost unitățile administrativ teritoriale – municipii, orașe și comune.

În cadrul unor asemenea programe menționăm: Programul Național de Dezvoltare a Infrastructurii (aprobat prin OUG 105/2010), care a fost lansat de MDRAP, în anul 2011, cu scopul de a îmbunătăți condițiile de locuire din țara noastră, în cadrul lui fiind dezvoltate pe linia semnalată sub-programele Sistem de canalizare și epurare a apelor uzate și Alimentare cu apă a localităților (MDRAP, f.a.); Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL) (aprobat prin OUG 208/2013, modificată prin OUG 6/2017), coordonat de MDRAP începând din anul 2013, care urmărește asigurarea unui set minim de servicii publice în fiecare localitate, în mai multe domenii, între care se află și apă-canalizare, energie termică și electrică și locuire (MDRAP, f.a.)

(programul include toate programele de dezvoltare a infrastructurii locale existente până în anul 2012 în țara noastră). PNDL, care prezintă principala sursă de finanțare pentru infrastructura locală, a susținut – între 2013 și 2019 – 1.629 de obiective de investiții în domeniile alimentare cu apă și canalizare (proiecte integrate) și canalizare, dintre acestea fiind finalizate 848, adică 51,6%, după cum rezultă din documentul „Programul Național de Dezvoltare Locală. Situația la data de 15 octombrie 2018” (MDRAP, 2018); Programul vizând protecția resurselor de apă, sisteme integrate de alimentare cu apă, stații de tratare, canalizare și stații de epurare, finanțat de Administrația Fondului pentru Mediu (AFM), urmărește, de asemenea, dezvoltarea infrastructurii edilitare în localități. Prin acest program, conform datelor AFM, în perioada 2011–2017 au fost aprobate 257 de proiecte și tot în aceeași perioadă au fost finalizate 99 de proiecte, potrivit calculului nostru pe baza evidenței anuale a datelor conținute de site-ul instituției (AFM, 2008–2017).

Accesul la infrastructura tehnico-edilitară

Dotarea tehnico-edilitară a așezărilor umane cu rețele, cum sunt cele de alimentare

cu apă potabilă, de canalizare, de distribuție a gazelor naturale etc., constituie o condiție de bază pentru locuirea adecvată a populației și pentru o dezvoltare economică durabilă.

Accesul la utilitățile publice – alimentare cu apă potabilă, canalizare, electricitate etc. – prezintă interes atât pentru specialiști și decidenți din domeniul locuirii și al dezvoltării urbane, cât și pentru specialiști din domeniul academic. Astfel, indicatori precum dotarea cu instalații de apă potabilă, canalizare etc. sunt abordați în literatura de specialitate din țara noastră în lucrări privind problematica locuirii și a urbanismului. Dintre acestea menționăm „România și politica ei de locuire în contextul Europei de Est și al Uniunii Europene” (Dan, 1999), studiul „Accesul la utilități publice în România” (Voicu și Voicu, 2005) și studiul „O analiză a profilului urban al orașelor mici din România. Studiul de caz: orașele mici din județul Suceava” (Humă, 2016).

La nivel național, rețelele de infrastructură tehnico-edilitară s-au extins, în perioada 2008–2016, rețeaua de distribuție a apei potabile înregistrând o creștere de 28,7%, cea de canalizare de 40,7% și cea de gaze naturale de 19,5% (tabel 1).

Tabel 1: Lungimea rețelelor de distribuție a apei potabile, de canalizare și de distribuție a gazelor naturale în România, 2008–2016

Rețea de:	2008	2016	2008–2016 (%)
Distribuție a apei potabile, km	56.809	79.677,6	28,7
Canalizare, km	20.364	34.353,4	40,7
Gaze naturale, km	31.927	39.668,8	19,5

Sursa: INS, 2010, 2018, prelucrare date statistice

Numărul localităților (municipii, orașe și comune) conectate la sistemele publice de infrastructură edilitară a crescut în perioada menționată astfel: cele cu rețea de alimentare

cu apă potabilă cu 15,3%, cele cu canalizare cu 35,8%, iar cele cu rețea de distribuție a gazelor naturale cu 10,7% (tabel 2).

Table 2: Numărul de localități¹ din România cu rețele de apă potabilă, instalații de canalizare publică, de distribuție a gazelor naturale și a energiei termice, 2008–2016

Localități cu instalații de	2008	2016	2008–2016	
	Număr	Număr	Număr	%
Alimentare cu apă potabilă, din care:	2.123	2.506	383	15,3
municipii și orașe	317	317	0	0
comune	1.806	2.189	383	15,3
Canalizare publică, din care:	760	1.184	424	35,8
municipii și orașe	309	313	4	0,3
comune	451	871	420	35,5
Distribuire gaze naturale, din care:	815	913	98	10,7
municipii și orașe	232	245	13	1,4
comune	583	668	85	9,3
Distribuire energie termică, din care	121	74	-47	-38,8
municipii și orașe:	109	65	-44	-36,3
comune	12	9	-3	-2,5

Notă: ¹localități = municipii, orașe și comune.

Sursa: INS, Tempo-online, 2008, 2016, prelucrare date statistice

În aceeași perioadă, unele localități au renunțat la unele elemente de dotare tehnico-edilitară, precum sistemul de distribuire a energiei termice, numărul așezărilor umane ce mai dețin asemenea sisteme diminuându-se cu 38,8%. Această situație se explică prin costurile ridicate de mentenanță a instalațiilor și centralelor termice respective, precum și prin posibilitățile financiare reduse ale populației de a plăti odată cu serviciul de furnizare a energiei pentru încălzire, inclusiv pierderile energetice de slab randament.

Din analiza datelor privind infrastructura de apă potabilă, rețelele de canalizare și rețelele de distribuție a gazelor naturale, pe medii de rezidență, rezultă că în perioada 2008–2016, în mediul rural, unde nivelul de dotare cu asemenea rețele era mult mai redus, înregistrarea cu asemenea rețele, a înregistrat cele mai importante creșteri: numărul localităților cu rețea de apă potabilă a crescut cu 15,3% în mediul rural, comparativ cu mediul

urban, unde nu s-au înregistrat modificări, numărul localităților rurale înzestrate cu rețele de canalizare crescând cu 35,8% față de 0,3% în mediul urban, iar al celor înzestrate cu instalații de gaze naturale crescând în rural cu 9,3% față de 1,4% în localitățile din mediul urban.

Cu toate aceste creșteri, din cauza nivelului redus de dotare, anterior perioadei analizate, există încă un număr însemnat de localități rurale (comune) care nu sunt conectate la rețeaua publică de apă potabilă și la cea de canalizare, ceea ce face să existe diferențe relativ mari între gradul de dotare edilitară din localitățile urbane și rurale. De exemplu, din cele 2.861 de localități rurale (comune) existente în anul 2016 (INS, 2017), 672 nu erau dotate cu sistem public de alimentare cu apă potabilă, iar 1 990 nu dețineau rețea de canalizare, în timp ce în mediul urban din cele 320 de localități (orașe și municipii), doar 3 nu dispuneau de

sistem public de alimentare cu apă potabilă, iar 7 nu aveau rețea de canalizare.

La nivel regional, numărul localităților cu rețea de distribuție a apei potabile, cu rețea de canalizare și de distribuție a gazelor naturale a crescut în intervalul 2008–2016, astfel: numărul de așezări umane cu rețea de apă potabilă a înregistrat o creștere cuprinsă între 5 – în Regiunea București-Ilfov și 88 de localități – în Regiunea Sud-Vest Oltenia, al celor cu canalizare publică o creștere între 6 localități – în Regiunea București-Ilfov și 94 de localități – în Regiunea Nord-Vest, iar al celor cu rețea de distribuție a gazelor naturale, o creștere între 2 localități – în Regiunea Vest și 26 de localități – în Regiunea Sud-Muntenia (Anexa 1, Anexa 2 și Anexa 3).

În ceea ce privește numărul așezărilor umane în care se distribuie energie termică în sistem centralizat, în perioada analizată, acesta a scăzut în cele 8 regiuni de dezvoltare cu valori care variază de la o singură localitate – în Regiunea București-Ilfov, la 13 localități – în Regiunea Sud-Muntenia (Anexa

4). O analiză mai detaliată a datelor statistice arată că există și așezări umane care nu mai consemnează elemente de infrastructură edilitară, cum sunt: sistem centralizat de distribuție a apei potabile (8 localități din două județe – Botoșani și Vrancea), rețea de canalizare publică (9 localități din 3 județe – Bacău, Botoșani și Brăila), rețea de distribuție a gazelor naturale (4 localități din 4 județe – Hunedoara, Maramureș, Mureș și Neamț) și sisteme centralizate de furnizare de energie termică (47 de localități din 25 de județe – Argeș, Constanța, Teleorman etc.) (Anexa 1, Anexa 2, Anexa 3 și Anexa 4).

Analiza datelor privind *accesul populației din România la alimentarea cu apă potabilă* arată că, în anul 2016, 58% (12.853.110 persoane) (tabel 3) din populația țării era deservită de sistemul public, în timp ce 42% folosea apă din surse proprii. Față de anul 2008, numărul persoanelor care beneficiau de apă potabilă din rețeaua centralizată a crescut cu 5,3%.

Tabel 3: Dinamica populației deservite de sistemul public de alimentare cu apă, pe regiuni de dezvoltare și județe, în România, în anii 2008 și 2016

Regiuni de dezvoltare și județe	Număr locuitori în 2008	Nr. persoane deservite în 2008	% 2008	Număr locuitori în 2016	Nr. persoane deservite în 2016	% 2016	% 2008–2016
TOTAL	21.504.442	11.336.676	52,7	22.142.995	12.853.110	58,0	5,3
Regiunea București-Ilfov	2.248.026	1.727.078	76,8	2.500.729	1.880.278	75,2	-1,6
Regiunea Centru	2.523.510	1.450.470	57,5	2.560.384	1.708.029	66,7	9,2
Regiunea Nord-Est	3.719.102	1.341.998	36,1	3.924.954	1.500.331	38,2	2,1
Regiunea Nord-Vest	2.722.063	1.434.038	52,7	2.832.637	1.721.942	60,8	8,1
Regiunea Sud-Est	2.819.565	1.713.807	60,8	2.863.758	1.836.227	64,1	3,3
Regiunea Sud-Muntenia	3.284.525	1.594.334	48,5	3.249.927	1.828.891	56,3	7,7
Regiunea Sud-Vest Oltenia	2.262.274	924.059	40,8	2.198.718	1.065.988	48,5	7,7
Regiunea Vest	1.925.377	1.150.892	59,8	2.011.888	1.311.424	65,2	5,4
Alba	373.928	193.809	51,8	308.051	255.515	82,9	31,1
Arad	457.257	259.692	56,8	473.231	293.664	62,1	5,3
Argeș	643.762	387.326	60,2	644.522	411.867	63,9	3,7
Bacău	718.125	283.051	39,4	745.279	325.516	43,7	4,3
Bihor	593.431	292.808	49,3	618.453	352.811	57,0	7,7
Bistrița-Năsăud	316.787	138.241	43,6	329.070	167.672	51,0	7,3
Botoșani	451.199	154.556	34,3	454.664	145.366	32,0	-2,3
Brașov	596.642	415.368	69,6	631.165	492.104	78,0	8,4

Regiuni de dezvoltare și județe	Număr locuitori în 2008	Nr. persoane deservite în 2008	% 2008	Număr locuitori în 2016	Nr. persoane deservite în 2016	% 2016	% 2008–2016
Brăila	362.352	287.736	79,4	354.275	277.517	78,3	-1,1
Buzău	484.724	230.525	47,6	476.851	259.725	54,5	6,9
Caras-Severin	325.269	137.156	42,2	326.609	171.914	52,6	10,4
Călărași	313.626	135.138	43,1	316.297	147.348	46,6	3,5
Cluj	691.989	521.813	75,4	723.031	616.732	85,3	9,9
Constanța	720.303	519.017	72,1	768.904	554.357	72,1	0,0
Covasna	222.978	82.157	36,8	228.361	107.342	47,0	10,2
Dâmbovița	530.849	188.609	35,5	527.442	336.216	63,7	28,2
Dolj	708.504	334.932	47,3	698.179	311.468	44,6	-2,7
Galați	611.590	347.973	56,9	629.989	386.179	61,3	4,4
Giurgiu	282.554	73.937	26,2	276.220	84.809	30,7	4,5
Gorj	378.871	133.891	35,3	364.950	199.531	54,7	19,4
Harghita	325.089	135.534	41,7	333.317	191.037	57,3	15,6
Hunedoara	468.318	302.064	64,5	467.675	327.358	70,0	5,5
Ialomița	288.725	140.694	48,7	292.565	151.931	51,9	3,2
Iași	826.552	374.960	45,4	923.354	432.590	46,8	1,5
Ilfov	304.045	27.078	8,9	399.316	141.308	35,4	26,5
Maramureș	511.828	221.774	43,3	524.871	240.473	45,8	2,5
Mehedinți	295.248	128.424	43,5	285.579	170.912	59,8	16,3
Municipiul București	1.943.981	1.700.000	87,4	2.101.413	1.738.970	82,8	-4,6
Mureș	581.267	322.067	55,4	595.171	344.104	57,8	2,4
Neamț	564.291	226.594	40,2	575.857	239.123	41,5	1,4
Olt	470.709	148.372	31,5	448.003	179.253	40,0	8,5
Prahova	817.632	570.948	69,8	806.137	582.939	72,3	2,5
Satu Mare	365.535	173.411	47,4	390.069	225.820	57,9	10,5
Sălaj	242.493	85.991	35,5	247.143	118.434	47,9	12,4
Sibiu	423.606	301.535	71,2	464.319	317.927	68,5	-2,7
Suceava	706.407	160.281	22,7	744.677	213.927	28,7	6,0
Teleorman	407.377	97.682	24,0	386.744	113.781	29,4	5,4
Timiș	674.533	451.980	67,0	744.373	518.488	69,7	2,7
Tulcea	249.022	149.573	60,1	243.275	156.780	64,4	4,3
Vaslui	452.528	142.556	31,5	481.123	143.809	29,9	-1,6
Vâlcea	408.942	178.440	43,6	402.007	204.824	51,0	7,4
Vrancea	391.574	178.983	45,7	390.464	201.669	51,6	5,9

Sursa: INS, Tempo-online, 2008, 2016, prelucrare date statistice

La nivel regional, în anul 2016, ponderea populației care dispunea de alimentare cu apă potabilă din rețeaua publică varia între 75,2% în Regiunea București-Ilfov și 38,2% în Regiunea Nord-Est. Comparativ cu anul

2008, accesul populației la sursa publică de furnizare a apei potabile a crescut destul de lent în regiunile de dezvoltare, cu excepția Regiunii București-Ilfov, cu valori cuprinse

între 2,1 și 9,2%. În acest domeniu există disparități teritoriale semnificative. Unele regiuni beneficiază de un acces mai ridicat față de valoarea medie înregistrată la nivelul țării (58%) – București-Ilfov (75,2%), Centru (66,7%), Vest (65,2%), Sud-Est (64,1%), Nord-Vest (60,8%) –, alte regiuni, cum sunt Sud-Muntenia (56,3%), Sud-Vest Oltenia (48,5%) și Nord-Est (38,2%), situându-se sub media națională. Regiunile Sud-Muntenia și Sud-Vest Oltenia, dispun de un acces inferior mediei naționale, în pofida faptului că în perioada 2008–2016 au înregistrat creșteri – de 7,7% fiecare – mai ridicate decât valoarea medie pe țară (de 5,3%).

La nivel de județ, ponderea populației care dispunea de alimentare cu apă potabilă din sistemul public, în anul 2016, varia între 28,7% în județul Suceava și 85,3% în județul Cluj. În interiorul acestui interval de valori, 16 județe înregistrau valori mai mari decât media națională (de 58%), iar 26 de județe – valori mai mici. Printre județele cu valori ce depășeau media națională se aflau unele din vestul, centrul, sud-estul și sudul țării, în timp ce între județele cu valori mai mici se numărau cu precădere cele din nord-estul țării, dar și unele din nord-vest, sud-vest, sud și sud-est.

Comparativ cu statele UE.28, în România, accesul populației la sistemul public de alimentare cu apă potabilă este mai redus. În anul 2015, 63,7% (Eurostat) iar potrivit datelor INS, în anul 2016, 58% din populația României era conectată la o rețea publică de alimentare cu apă potabilă (tabel 4).

Tabel 4: Populația conectată la un sistem public de furnizare a apei potabile, UE-28 (%)

	2008	2015	2008–2015
Belgia ¹	100	100	0
Bulgaria	99	99,33	0,33
Republica Cehă	92,3	94,2	1,9
Danemarca	:	:	:
Germania ²	99,2	99,3	0,1
Estonia ³	80	82,2	2,2
Irlanda ⁴	85	:	:

	2008	2015	2008–2015
Grecia ⁵	94	:	:
Spania	100	100	0
Franța ⁶	99	99	0
Croația ⁷	:	85,5	:
Italia	:	:	:
Cipru	100	100	0
Letonia	:	:	:
Lituania ⁸	74,5	80,24	5,74
Luxemburg	99,9	99,9	0
Ungaria ⁹	100	100	0
Malta	100	100	0
Olanda ¹⁰	100	100	0
Austria	95,1	:	:
Polonia	87	91,8	4,8
Potugalia ¹¹	94	96,9	2,9
România	53,1	63,7	10,6
Slovenia	:	:	:
Slovacia	86,3	88,3	2
Finlanda ¹²	91	92	1
Suedia ¹³	85,3	86	0,7
Marea Britanie	:	:	:

Notă: date nedisponibile; 1. Pentru anul 2015 au fost utilizate date din anul 2009. 2. Pentru anul 2008 – date din 2007, iar pentru anul 2015 – date din 2013. 3. Pentru anul 2015 – date din 2013. 4. Pentru anul 2008 – date din 2007. 5. Pentru anul 2008 – date din 2007. 6. Pentru anul 2015 – date din 2013. 7. Pentru anul 2015 – date din 2011. 8. Pentru anul 2008 – date din 2010. 9. Pentru anul 2015 – date din 2013. 10. Pentru anul 2015 – date din 2014. 11. Pentru anul 2015 – date din 2009. 12. Pentru anul 2008 – date din 2011, iar pentru anul 2015 date din 2012. 13. Pentru anul 2008 – date din 2007, iar pentru anul 2015 – date din 2010.

Sursa: Eurostat, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, Cod: ten00012, preluare date statistice

Țara noastră se situa pe ultimul loc între cele 19 state ale UE pentru care au fost disponibile date, deși ponderea persoanelor care dispuneau de locuințe alimentate cu apă din sistemul public a crescut cu 10,6%, în perioada 2008–2016 – aceasta reprezentând cea

mai importantă creștere înregistrată de statele analizate. Alte state, precum Lituania, Polonia și Bulgaria, înregistrau în 2015 ponderi ale populației conectate la un sistem public de furnizare a apei potabile de 80,2%, 91,8% și, respectiv, 99,3%.

Indicatorii privind *accesul populației din România la rețelele de canalizare și de*

epurare a apelor uzate arată că, în anul 2016, 9.702.739 persoane aveau locuințele conectate, acestea reprezentând 43,8% din populație (tabel 5) – adică o pondere mai scăzută comparativ cu cea a beneficiarilor de alimentare cu apă potabilă (58%).

Tabel 5: Dinamica locuitorilor cu locuințe conectate la sistemele de canalizare și epurare a apelor uzate, pe regiuni de dezvoltare și județe, în România, în anii 2008 și 2016

Regiuni de dezvoltare, județe	Număr locuitori	Număr persoane conectate	%	Număr locuitori	Număr persoane conectate	%	%
		2008	2008	2008	2016	2016	2008–2016
TOTAL	21.504.442	9.237.821	43,0	22.142.995	9.702.739	43,8	0,8
Regiunea București-Ilfov	2.248.026	1.851.660	82,4	2.500.729	1.891.855	75,7	-6,7
Regiunea Centru	2.523.510	1.218.104	48,3	2.560.384	1.387.945	54,2	5,9
Regiunea Nord-Est	3.719.102	1.168.715	31,4	3.924.954	1.108.436	28,2	-3,2
Regiunea Nord-Vest	2.722.063	1.151.897	42,3	2.832.637	1.241.716	43,8	1,5
Regiunea Sud-Est	2.819.565	1.305.400	46,3	2.863.758	1.280.668	44,7	-1,6
Regiunea Sud-Muntenia	3.284.525	918.144	28,0	3.249.927	1.054.004	32,4	4,4
Regiunea Sud-Vest Oltenia	2.262.274	711.500	31,5	2.198.718	726.229	33,0	1,5
Regiunea Vest	1.925.377	912.401	47,4	2.011.888	1.011.886	50,3	2,9
Alba	373.928	135.855	36,3	308.051	166.400	54,0	17,7
Arad	457.257	153.442	33,6	473.231	160.577	33,9	0,3
Argeș	643.762	253.677	39,4	644.522	286.288	44,4	5,0
Bacău	718.125	254.471	35,4	745.279	247.728	33,2	-2,2
Bihor	593.431	246.528	41,5	618.453	252.420	40,8	-0,7
Bistrița-Năsăud	316.787	93.424	29,5	329.070	104.502	31,8	2,3
Botoșani	451.199	130.415	28,9	454.664	118.218	26,0	-2,9
Brașov	596.642	389.437	65,3	631.165	397.797	63,0	-2,3
Brăila	362.352	194.850	53,8	354.275	176.305	49,8	-4,0
Buzău	484.724	160.626	33,1	476.851	166.218	34,9	1,8
Caraș-Severin	325.269	133.199	41,0	326.609	141.143	43,2	2,3
Călărași	313.626	65.742	21,0	316.297	90.255	28,5	7,5
Cluj	691.989	442.787	64,0	723.031	490.210	67,8	3,8
Constanța	720.303	438.426	60,9	768.904	416.760	54,2	-6,7
Covasna	222.978	71.527	32,1	228.361	101.694	44,5	12,4
Dâmbovița	530.849	100.351	18,9	527.442	127.723	24,2	5,3
Dolj	708.504	244.169	34,5	698.179	253.920	36,4	1,9
Galați	611.590	308.784	50,5	629.989	321.553	51,0	0,5
Giurgiu	282.554	52.359	18,5	276.220	64.832	23,5	5,0
Gorj	378.871	105.908	28,0	364.950	100.782	27,6	-0,4
Harghita	325.089	114.337	35,2	333.317	158.258	47,5	12,3
Hunedoara	468.318	246.498	52,6	467.675	308.558	66,0	13,3

Regiuni de dezvoltare, județe	Număr locuitori	Număr persoane conectate	%	Număr locuitori	Număr persoane conectate	%	%
		2008	2008	2008	2016	2016	2008–2016
Ialomița	288.725	78.263	27,1	292.565	83.157	28,4	1,3
Iași	826.552	351.918	42,6	923.354	305.185	33,1	-9,5
Ilfov	304.045	88.660	29,2	399.316	155.671	39,0	9,8
Maramureș	511.828	161.613	31,6	524.871	159.376	30,4	-1,2
Mehedinți	295.248	117.202	39,7	285.579	118.858	41,6	1,9
Municipiul București	1.943.981	1.763.000	90,7	2.101.413	1.736.184	82,6	-8,1
Mureș	581.267	255.145	43,9	595.171	263.219	44,2	0,3
Neamț	564.291	175.150	31,0	575.857	144.770	25,1	-5,9
Olt	470.709	119.260	25,3	448.003	116.932	26,1	0,8
Prahova	817.632	280.815	34,3	806.137	309.212	38,4	4,0
Satu Mare	365.535	133.767	36,6	390.069	145.260	37,2	0,6
Sălaj	242.493	73.778	30,4	247.143	89.948	36,4	6,0
Sibiu	423.606	251.803	59,4	464.319	300.577	64,7	5,3
Suceava	706.407	151.605	21,5	744.677	175.846	23,6	2,1
Teleorman	407.377	86.937	21,3	386.744	92.537	23,9	2,6
Timiș	674.533	379.262	56,2	744.373	401.608	54,0	-2,3
Tulcea	249.022	76.055	30,5	243.275	87.988	36,2	5,7
Vaslui	452.528	105.156	23,2	481.123	116.689	24,3	1,0
Vâlcea	408.942	124.961	30,6	402.007	135.737	33,8	3,2
Vrancea	391.574	126.659	32,3	390.464	111.844	28,6	-3,7

Sursa: INS, Tempo-online, 2008, 2016, prelucrare date statistice

Comparativ cu anul 2008, s-a înregistrat o creștere a ponderii locuitorilor cu locuințe conectate la sistemele de canalizare cu 0,8%.

La nivel regional există disparități privind accesul populației la această utilitate publică. În anul 2016, ponderea locuitorilor cu locuințele conectate la sistemul public de canalizare a variat între 75,7% în Regiunea București-Ilfov și 28,2% în Regiunea Nord-Est. Față de media la nivel național de 43,8%, cele mai mici procente ale populației care avea locuințele conectate la rețeaua de canalizare – de 28,2%, de 32,4% și, respectiv, de 33,0% – le-au consemnat regiunile Nord-Est, Sud-Muntenia și Sud-Vest Oltenia, care au și un nivel mai coborât în privința dotării locuințelor populației cu rețele de alimentare cu apă potabilă.

Table 6: Rata sărăciei relative*, pe regiuni de dezvoltare, în România, 2016

	%
Total	25,3
Regiunea Nord-Vest	17,1
Regiunea Centru	20,8
Regiunea Nord-Est	36,1
Regiunea Sud-Est	31,2
Regiunea Sud-Muntenia	24,8
Regiunea București-Ilfov	10,2
Regiunea Sud-Vest Oltenia	34,2
Regiunea Vest	25,1

Notă: * Rata sărăciei relative este definită ca ponderea persoanelor sărace în totalul populației. Persoane sărace sunt considerate cele din gospodăriile care au un venit disponibil pe adult mai mic decât nivelul pragului de sărăcie, respectiv 60% din mediana veniturilor disponibile pe adult (INS, Tempo-online).

Sursa: INS, Tempo-online, 2016

Aceste regiuni au înregistrat totodată o răspândire mai mare a sărăciei în rândul populației. Regiunile Nord-Est, Sud-Vest Oltenia și Sud-Est prezintă cele mai ridicate rate ale sărăciei relative – de 36,1%, de 34,2% și, respectiv, de 32,1% (tabel 6). Valorile menționate sunt mai mari față de rata sărăciei relative la nivel național de 25,3% și depășesc cu mult ponderea înregistrată de Regiunea București-Ilfov – de 10,2% – care este cea mai mică rată a sărăciei la nivel regional.

În perioada 2008–2016, unele regiuni de dezvoltare – Centru, Nord-Vest, Sud-Muntenia, Sud-Vest Oltenia și Vest – au avut o dinamică pozitivă a ponderii populației ale cărei locuințe erau racordate la rețeaua publică de canalizare, cu valori cuprinse între 1,5% și 5,9%, în timp ce alte regiuni – Nord-Est, București-Ilfov și Sud-Est – au consemnat o scădere. Situația înregistrată la nivelul regiunilor, privind accesul populației la această utilitate publică, se reflectă în creșterea redusă – de doar 0,8% – la nivel național.

La nivel județean, doar în 14 județe, aparținând regiunilor București-Ilfov, Centru, Vest și Sud-Est, ponderea locuitorilor cu locuințe racordate la rețeaua de canalizare depășea media națională (de 43,8%), în celelalte 28 de județe, ponderea respectivă fiind mai redusă.

În perioada 2008–2016, rețelele de infrastructură s-au extins – rețeaua de distribuție a apei cu 28,7%, cea de canalizare cu 40,7% și cea de gaze naturale cu 19,5%. Cu toate acestea, în anul 2016, doar 58% din populația țării avea acces la rețeaua publică de alimentare cu apă potabilă și 43,8% la rețeaua de canalizare.

Deficitul de dotare cu rețele publice de alimentare cu apă potabilă și canalizare în țara noastră ar putea fi explicat prin următoarele:

- finanțarea insuficientă în raport cu necesitățile de acces la rețelele publice edilitare de alimentare cu apă și canalizare, inclusiv prin fondurile europene din perioada 2007–2013.

- nerealizarea obiectivelor propuse prin programele de dezvoltare a infrastructurii edilitare. De exemplu, din cele 1.629 de proiecte prevăzute prin programul Național de Dezvoltare Locală 2013–2019, etapa I, în domeniile alimentare cu apă și canalizare (proiecte integrate) și canalizare au fost finalizate, până la 15 octombrie 2018, doar 850, adică 51,6%.
- costurile potențial ridicate pentru realizarea lucrărilor de infrastructură determinate de factori locali specifici (de ex., geografici, hidrografici etc.) și reflectate ulterior în plata de către populație a serviciului.
- disponibilitatea mai mică a oamenilor de a plăti accesul la serviciile de utilitate publică, având în vedere posibilitățile financiare reduse ale populației. Peste 25% din populația României, conform datelor INS din anul 2016, trăiește din venituri situate sub nivelul pragului de sărăcie.
- efortul financiar pentru consumul contorizat de apă potabilă din sistemele publice, în condițiile în care populația folosește apa din surse proprii (fântâni, izvoare) care nu presupune plata vreunui cost. (MDRAP; MDRAP, 2016, 2018; Vâlceanu și Tămârjan, 2011).

Sunt, de asemenea, țări în care persoanele expuse riscului sărăciei au suferit mai puțin de anumite probleme legate de locuințe (deși mai mult decât populația totală). În Germania, Luxemburg, Malta, Olanda, Spania și Irlanda, de exemplu, nu a existat nici o lipsă de duș sau de baie pentru populația expusă riscului de sărăcie. În Luxemburg, Malta și Suedia, aproape întreaga populație amenințată de sărăcie avea acces la o toaletă de spălare interioară.

În rândurile populației expuse riscului de sărăcie (persoane care locuiesc în gospodării cu venit disponibil echivalent pe persoană sub 60% din mediana națională), rata de supraaglomerare în UE-28 a fost de 29,5% în 2015, adică aproximativ 12,8 puncte procentuale peste rata pentru întreaga populație.

Cele mai mari rate de supraaglomerare în rândul populației expuse riscului de sărăcie au fost înregistrate în Ungaria (62,0%), **România (61,7%)**, Polonia (59,7%) și Slovacia (57,6%). În UE-28, în anul 2015, 4,9% din populație a suferit din cauza deprivării severe a locuirii. În patru state membre UE.28, mai mult de 1 din 10 persoane sufereau din cauza deprivării severe a locuirii în anul 2015: România cu o rată de 19,8%, Ungaria și în Letonia, fiecare cu câte o rată de 15,5% și Bulgaria – cu o rată de 11,4%.

Pe ansamblul UE.28, persoanele expuse riscului de sărăcie au suferit mai mult decât populația totală din cauza calității locuirii.

În **România**, deficiențele privind instalațiile sanitare de bază sunt destul de frecvente; 65,5% din populația cu risc de sărăcie nu dis-

punea de baie sau duș și 68,0% nu avea toaletă în interiorul locuinței. În Bulgaria, 45,0% din populația cu risc de sărăcie nu dispunea de toaletă în interiorul locuinței, iar 33,2% era lipsită de baie sau de duș. În Ungaria, 44,9% din populația cu risc de sărăcie s-a plâns de deficiențele locuinței de tipul acoperișului deteriorat.

Costurile locuirii. În anul 2015, circa 11,3% din populația UE-28 a trăit în gospodăriile care au cheltuit **40% sau mai mult din venitul disponibil echivalent pe locuințe** (tabel 7). Proporția populației ale cărei costuri cu locuirea au depășit 40% din venitul disponibil echivalent, a fost cea mai ridicată pentru chiriașii cu chirie la prețul pieței (27,0%) și cea mai scăzută pentru locuințele ocupate de proprietari fără împrumut sau ipotecă (6,7%).

Tabel 7: Rata supradimensionării costurilor locuirii, după gen, vârstă și statut al proprietății, în țările UE.28, 2015

	Sex		Vârsta			Locuință ocupată de proprietar		Locuințe închiriate	
	F	M	< 18	18–64	65	În curs de achitare	Achitată	La prețul pieței	La preț redus sau gratis
UE.28	11,9	10,7	10,7	11,7	10,4	6,7	6,8	27,0	12,4
ZE.19	11,8	10,5	10,7	11,6	10,3	7,2	5,6	25,5	11,4
Belgia	10,4	8,5	6,6	9,9	11,3	2,4	1,8	33,7	14,2
Bulgaria	16,5	13,0	12,1	12,5	24,4	10,4	14,1	30,8	16,6
R.Cehă	11,8	8,9	10,6	9,5	13,3	6,0	6,0	31,0	10,7
Danemarca	15,9	14,3	7,4	16,6	18,6	5,3	4,3	31,9	...
Germania	17,3	13,8	11,4	15,1	20,5	10,7	9,2	22,8	16,1
Estonia	6,2	7,5	8,5	7,1	4,1	4,3	4,5	42,3	11,0
Irlanda	5,2	4,1	4,7	5,0	2,7	2,7	1,5	18,0	3,7
Grecia	41,6	40,1	49,2	41,4	32,1	31,5	37,9	54,4	49,8
Spania	10,2	10,4	14,0	11,2	3,7	8,7	2,7	43,3	9,9
Franța	6,1	5,2	4,6	6,5	4,0	1,9	1,7	14,9	9,7
Croația	7,7	6,6	5,4	7,3	8,4	3,4	6,3	36,4	11,6
Italia	8,8	8,3	10,9	9,1	5,4	4,8	2,8	32,7	9,9
Cipru	4,2	3,5	3,8	4,2	2,0	4,7	0,4	19,7	1,1
Letonia	8,9	7,1	7,9	7,6	9,9	15,5	6,2	13,6	9,4
Lituania	10,1	7,8	10,1	7,9	11,8	7,7	8,3	30,3	13,4
Luxemburg	6,4	5,7	5,4	6,8	3,5	1,4	0,7	23,3	4,0

	Sex		Vârsta			Locuință ocupată de proprietar		Locuințe închiriate	
	F	M	< 18	18–64	65	În curs de achitare	Achitată	La prețul pieței	La preț redus sau gratis
Ungaria	8,6	8,3	8,2	9,2	5,9	11,9	5,4	32,4	12,7
Malta	1,1	1,0	1,0	0,9	1,9	1,0	0,5	14,2	1,5
Olanda	15,3	14,5	13,0	16,2	12,6	11,3	2,2	25,0	13,0
Austria	6,8	5,9	5,9	6,8	5,3	1,4	1,6	15,3	6,8
Polonia	9,3	8,1	8,3	9,0	7,9	12,6	7,1	26,3	10,9
Portugalia	9,7	8,4	11,8	10,0	4,1	6,6	3,2	35,4	7,6
România	16,7	15,1	17,5	15,3	16,3	21,7	15,5	45,7	...
Slovenia	6,3	6,0	5,6	6,2	6,7	11,5	3,2	25,9	8,2
Slovacia	9,6	8,5	11,4	8,7	8,1	30,9	6,0	8,4	9,1
Finlanda	4,8	5,0	2,2	5,9	4,8	1,6	2,0	16,7	10,6
Suedia	8,1	6,9	3,9	7,6	10,9	2,5	5,5	18,3	53,9
M.Britanie	12,5	12,4	11,7	14,0	8,2	5,0	3,9	37,3	15,4

Sursa: Eurostat, 2017, Housing conditions,

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Housing_conditions

Media UE-28 privind **costurile excesive ale locuirii** estompează diferențele semnificative existente între statele membre: la o extremă sunt țările unde doar proporții relativ mici ale populației suportau costuri ale locuințelor ce depășeau 40% din venitul disponibil – Malta (1,1%), Cipru (3,9%), Irlanda (4,6%) și Finlanda (4,9%). La cealaltă extremă, mai mult de două din cinci persoane (40,9%) din Grecia și puțin sub **una din șase persoane din România (15,9%)**, Germania (15,6%) și Danemarca (15,1%) cheltuiau mai mult de 40% din venitul lor echivalent pentru locuire. **Spațiul de locuire insuficient și facilitățile necorespunzătoare** sunt caracteristici ale deprivării severe a locuirii. În anul 2015, rata medie a deprivării severe a locuirii din UE.28 a fost de 2,5%. Aceeași rată însă a fost de la 1,6 la 4,9 ori mai mare pentru populația aflată în risc de sărăcie decât pentru populația totală. Valori foarte mari ale ratelor deprivării severe ale locuirii au fost înregistrate în România (19,8%), Letonia și Ungaria (ambele cu 15,5%). În România și Ungaria, mai mult de o treime din populația aflată în situație de risc de sărăcie se confrunta în anul

2015 cu degradarea severă a calității locuințelor (44,7% și, respectiv, 35,0%).

Situația locuirii și dotarea locuințelor cu instalații sanitare

Situația din statele UE.28. În anul 2015, 42% din populația UE.28 locuia în apartamente la bloc, 24,1% – în case semi-detașate și 33,3% în case detașate. Locuirea în blocuri era mai frecventă printre europenii din Spania (65,9%), Letonia (65%) și Estonia (62,6%), cea mai numeroasă populație în case semi-detașate s-a înregistrat în Olanda și M.Britanie (ambele 59,9%) și Irlanda (51,6%). Cele mai numeroase persoane locuind în **case detașate** s-au înregistrat în Croația (73,4%), Slovenia, (65,1%), Ungaria (62,1%) și **România (60,1%)** (Eurostat, Housing conditions, 2017).

Statutul proprietății. În anul 2015, circa 26,9% din populația UE.28 deținea o locuință (casă) în curs de achitare printr-un contract de credit. În unele state, precum Suedia

(63,4%) sau Olanda (60,1%), mai mult de jumătate din populație locuia în case în curs de achitare printr-un credit bancar. Mai mult de jumătate din populația fiecărui stat membru trăia într-o locuință ocupată de proprietar – de la 51,8% în Germania, la 96,5% în România.

Ponderea populației ce locuia în locuințe închiriate la prețul pieței, în anul 2015 era sub 10%. În 11 dintre statele UE.28. Dar aproape două cincimi din populația din Germania (39,9%) și Danemarca (37,3%) trăiau în locuințe închiriate la prețul pieței, ca și cele trei zecimi din Olanda (31,7%), Austria (29,6%) și Suedia (29,1%).

Calitatea locuirii. Dotarea locuințelor cu instalații sanitare – baie, duș și toaletă în interiorul locuinței – reprezintă accesorii de strictă necesitate pentru asigurarea igienei impuse prin dezideratul menținerii în bune condiții a sănătății populației. Una dintre dimensiunile cheie în evaluarea calității locuințelor este și **disponibilitatea unui spațiu suficient într-o locuință**. Alături de **rata supraaglomerării locuinței**, alte aspecte ale **locuirii precare sunt lipsa unei băi sau a unei toalete, un acoperiș deteriorat sau o locuință iluminată nesatisfăcător**.

Tablel 8: Ponderi ale populației din UE.28 cu probleme sau deprivare în domeniul locuirii, inclusiv pe fondul riscului de sărăcie, 2015

	Acoperiș, pereți, fundație umede		Lipsa instalațiilor de baie, duș		Lipsa toaletei în interiorul locuinței		Iluminat necorespunzător	
	Total populație	Populație cu risc de sărăcie	Total populație	Populație cu risc de sărăcie	Total populație	Populație cu risc de sărăcie	Total populație	Populație cu risc de sărăcie
UE.28	15,2	24,0	2,2	6,6	2,4	6,9	5,5	8,7
ZE.19	16,0	24,4	0,5	1,3	0,6	1,5	5,6	8,8
Belgia	18,2	30,9	0,7	1,6	2,3	4,3	7,4	14,3
Bulgaria	12,9	26,3	11,6	33,2	18,6	45,0	6,4	13,5
R.Cehă	8,9	17,8	0,3	1,0	0,6	1,6	3,9	8,1
Danemarca	16,1	22,2	2,2	6,7	0,6	2,9	3,4	6,6
Germania	12,8	19,7	0,0	0,0	0,1	0,1	4,0	7,5
Estonia	13,4	21,8	7,3	15,4	6,9	13,3	4,9	6,2
Irlanda	13,6	19,6	0,2	0,4	0,1	0,2	5,1	6,0
Grecia	15,1	20,4	0,5	0,9	0,5	1,0	5,7	9,6
Spania	15,2	21,2	0,1	0,2	0,1	0,3	3,9	5,1
Franța	12,6	23,9	0,5	1,0	0,5	1,0	7,4	10,9
Croația	10,9	21,0	1,7	5,9	2,0	6,5	5,1	7,3
Italia	14,1	32,2	0,4	0,6	0,6	0,7	7,0	11,0
Cipru	16,5	33,9	0,9	2,9	0,9	3,0	5,6	8,6
Letonia	24,4	38,7	15,3	36,0	13,6	31,8	8,5	15,4
Lituania	17,0	30,3	11,5	30,3	12,4	31,7	5,1	6,7
Luxemburg	14,4	25,8	0,1	0,0	0,0	0,0	7,1	12,3
Ungaria	25,4	44,9	3,7	15,8	3,9	16,7	8,6	16,1
Malta	10,2	12,8	0,2	0,1	0,0	0,0	7,2	9,9
Olanda	15,7	21,5	0,1	0,2	0,0	0,2	4,8	7,1
Austria	11,7	16,5	0,5	1,1	1,0	3,1	5,6	9,9
Polonia	11,9	21,2	3,3	10,0	2,7	8,3	4,5	7,6

	Acoperiș, pereți, fundație umede		Lipsa instalațiilor de baie, duș		Lipsa toaletei în interiorul locuinței		Iluminat necorespunzător	
	Total populație	Populație cu risc de sărăcie	Total populație	Populație cu risc de sărăcie	Total populație	Populație cu risc de sărăcie	Total populație	Populație cu risc de sărăcie
Portugalia	28,1	36,6	1,5	3,0	1,0	2,6	8,0	11,0
România	12,8	26,6	30,8	65,5	32,8	68,0	5,8	10,4
Slovenia	26,9	37,2	0,5	2,4	0,3	1,4	5,7	9,6
Slovacia	6,3	17,6	0,8	5,5	1,4	8,0	3,1	9,2
Finlanda	4,4	6,2	0,8	2,4	0,5	1,5	4,0	6,0
Suedia	7,5	9,7	0,6	2,2	0,0	0,0	5,3	5,9
M.Britanie	14,8	21,8	0,6	1,3	0,4	0,8	5,2	6,6

Sursa: Eurostat, 2017, Housing conditions,

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Housing_conditions

Toate aceste inconveniente sunt avute în vedere de indicatorul numit **rata severă de deprivare a locuirii**. Rata de supraaglomerare descrie proporția persoanelor care trăiesc într-o locuință supraaglomerată, supraaglomerarea fiind definită prin numărul de camere disponibile într-o gospodărie, dimensiunea gospodăriei, vârstele membrilor de familie și situația familială a acestora. În anul 2015, 16,7% din populația UE-28 locuia în locuințe supraaglomerate. **Cele mai mari rate de supraaglomerare a locuinței în statele membre ale UE au fost înregistrate în România (49,7%) și Polonia (43,4%)**. Rate mai scăzute de supraaglomerare s-au înregistrat în Cipru (1,4%), Belgia (1,6%), Olanda (3,3%), Irlanda (3,4%) și Malta (3,5%).

La nivel comunitar, principala problemă a locuinței era „scurgeri în acoperiș” (15,2%),

urmată de „iluminarea necorespunzătoare a locuinței” (5,5%), în timp ce aproximativ 2,4% din populația UE nu beneficia de instalații sanitare de bază (baie/duș sau toaletă). În Bulgaria și România problemele cu instalația sanitară au fost mult mai frecvente decât celelalte două probleme menționate. Circa 30,8% din persoanele din România nu dispuneau de baie sau duș. O situație similară dar de mai mici proporții s-a înregistrat și în Letonia (15,3%), Bulgaria (11,6%) și Lituania (11,5%), iar în cazul celorlalte tipuri de probleme ale calității locuirii, procentele din aceste state membre au fost, de asemenea, cele mai ridicate în cadrul UE-28, respectiv cu 32,8%, 13,6%, 18,6% și 12,4% (tabel 8).

În anul 2016, în România, circa 69,1% dintre locuințe dispuneau de baie sau duș în interior și 67,4% – de grup sanitar (tabel 9).

Tabel 9: Dinamica ponderii gospodăriilor după dotarea locuințelor, pe medii de rezidență, în România, în anii 2008 și 2016

Medii de rezidență	Dotarea utilitară a locuințelor	2008	2016	2008–2016
		%	%	%
Total	Cu baie sau duș în interiorul locuinței	58,5	69,1	10,6
	Cu grup sanitar în interiorul locuinței	58	67,4	9,4
Urban	Cu baie sau duș în interiorul locuinței	87,8	92,6	4,8
	Cu grup sanitar în interiorul locuinței	88	92,6	4,6
Rural	Cu baie sau duș în interiorul locuinței	20,3	41,2	20,9
	Cu grup sanitar în interiorul locuinței	19,7	37,6	17,9

Sursa: INS, Tempo-online, 2008, 2016, prelucrare date statistice

În perioada 2008–2016 s-au înregistrat creșteri ale ponderii gospodăriilor cu baie sau duș – de 10,6%, respective grup sanitar – de 9,4% – în interiorul locuinței.

Situația a fost diferită pe medii de rezidență. În urban, în 2016, 92,6% dintre gospodăriile dispuneau de baie sau duș și grup sanitar în interiorul locuinței, în timp ce în mediul rural doar 41,2% dintre gospodăriile aveau baie sau duș în interior și 37,6% grup sanitar, chiar dacă în perioada 2008–2016 ponderile acestor dotări au crescut cu 20,9% și, respectiv, cu 17,9%. Se menține încă un

mare decalaj între mediile rezidențiale, ruralul fiind mai deficitar decât urbanul.

La nivelul UE.28, potrivit Eurostat (2008, 2016) (*European Union Statistics on Income and Living Conditions – EU-SILC*), din cele 27 de state pentru care au fost disponibile date, România înregistra cele mai mari ponderi – de 30,5% și de 32,6% – ale populației care nu dispunea de baie sau duș și de toaletă în interiorul locuinței, în pofida creșterilor dintre anii 2008 și 2016, cu 11,3% și, respectiv, cu 8,7% a persoanelor ale căror locuințe aveau facilitățile sanitare menționate (tabel 10).

Tabel 10: Populația care nu dispune de baie sau duș și toaletă în locuință, UE-28, 2008–2016 (%)

	Lipsă baie sau duș în locuință			Lipsă toaletă în interiorul locuinței		
	2008	2016	2008–2016	2008	2016	2008–2016
UE-28 (de state)*	:	2,2		:	2,4	
Belgia	0,8	0,5	-0,3	0,8	1,7	0,9
Bulgaria	18,5	11,2	-7,3	29,1	18,5	-10,6
Republica Cehă	0,7	0,3	-0,4	1,1	0,5	-0,6
Danemarca	0,7	2,4	1,7	0	0,6	0,6
Germania	0,4	0	-0,4	1,3	0,1	-1,2
Estonia	14,2	7,5	-6,7	13,4	6,9	-6,5
Irlanda	0,7	0,3	-0,4	0,3	0,2	-0,1
Grecia	1,6	0,4	-1,2	2,5	0,4	-2,1
Spania	0,1	0,3	0,2	0,1	0,3	0,2
Franța	0,8	0,6	-0,2	0,8	0,6	-0,2
Croația	:	1,6	:	:	1,7	:
Italia	0,2	0,4	0,2	0,2	0,4	0,2
Cipru	1,1	0,7	-0,4	1	0,7	-0,3
Letonia	19,6	14,2	-5,4	16,8	12,9	-3,9
Lituania	18,9	13	-5,9	20,2	13,7	-6,5
Luxemburg	0,3	1,1	0,8	0,7	0,5	-0,2
Ungaria	4,1	4,1	0	6,7	4,3	-2,4
Malta	0,3	0,1	-0,2	0	0	0
Olanda	0	0,1	0,1	0	0,1	0,1
Austria	0,7	0,2	-0,5	1,5	0,9	-0,6
Polonia	6,2	2,9	-3,3	5,3	2,4	-2,9
Portugalia	3,2	1,3	-1,9	2,6	1,1	-1,5
România	41,8	30,5	-11,3	41,3	32,6	-8,7
Slovenia	0,9	0,4	-0,5	0,8	0,3	-0,5

	Lipsă baie sau duș în locuință			Lipsă toaletă în interiorul locuinței		
	2008	2016	2008–2016	2008	2016	2008–2016
Slovenia	0,1	0,8	0,7	0,4	1,4	1
Finlanda	1,5	0,7	-0,8	1	0,5	-0,5
Suedia	0,5	0,1	-0,4	0	0	0
Marea Britanie	0,3	0,6	0,3	0,6	0,4	-0,2

Notă: date nedisponibile; * date din anul 2015

Sursa: Eurostat [ilc_mdho02] [ilc_mdho03], 2008, 2015, 2016, prelucrare date statistice

România era urmată la distanță de Letonia cu ponderi de 14,2% și 12,9%, Lituania cu 13% și 13,7%, Bulgaria cu 11,2% și 18,5% și Estonia cu 7,5% și 6,9% din populație care nu avea baie sau duș și toaletă în interiorul locuinței. La pol opus se situau Germania (cu 0% și 0,1%), Suedia (cu 0,1% și 0%), Olanda (cu 0,1% și 0,1%) și Malta (cu 0,1% și 0%) care aproape că nu consemnau lipsa facilităților sanitare – baie sau duș și toaletă – din locuințele populației.

luminozitatea) reprezintă de asemenea un criteriu al calității locuirii – o locuință salubă și luminoasă condiționând calitatea vieții și chiar sănătatea locuitorilor ei.

La nivel european există unele deficiențe ale condițiilor de locuit. În anul 2016, cetățenii europeni erau afectați de probleme ale locuinței, în proporție de 15,2% de *infiltrații prin acoperiș, igrasie a pereților, a planșelor, sau a fundației sau putrezirea ferestrelor* și în proporție de 5,5% de *locuință prea întunecată* (tabel 11 conform Eurostat (EU-SILC)).

Starea generală a locuințelor

Starea generală a locuințelor (a acoperișului, a pereților, a fundației și a ferestrelor și

Tabel 11: Ponderea populației cu probleme ale locuinței, UE-28, 2008–2016 (%)

	Infiltrații prin acoperiș/igrasie în pereți, planșee sau fundație/putrezire tocuri ferestre			Locuință prea întunecată		
	2008	2016	2008–2016	2008	2016	2008–2016
UE-28 (de state)*	:	15,2		:	5,5	
Belgia	18	19,3	1,3	7,9	7,4	-0,5
Bulgaria	30,4	12,3	-18,1	8	6,2	-1,8
Republica Cehă	13,8	8,2	-5,6	4,1	3,5	-0,6
Danemarca	8,7	15,9	7,2	4,3	3,4	-0,9
Germania	14	13,1	-0,9	4,4	3,9	-0,5
Estonia	17,1	13,9	-3,2	5,4	3,7	-1,7
Irlanda	11,9	13,4	1,5	5,4	5,5	0,1
Grecia	18,6	14,7	-3,9	6,8	5,8	-1
Spania	16,8	15,9	-0,9	5,9	4,5	-1,4
Franța	12,8	14	1,2	8,2	8	-0,2
Croația	19,8	11,5	-8,3	7,5	5,2	-2,3

	Infiltrații prin acoperiș/igrasie în pereți, planșee sau fundație/putrezire tocuri ferestre			Locuință prea întunecată		
	2008	2016	2008–2016	2008	2016	2008–2016
Italia	20,6	21	0,4	8	5,5	-2,5
Cipru	26,5	27,1	0,6	5,2	4,4	-0,8
Letonia	25,7	21,9	-3,8	11,6	8,7	-2,9
Lituania	25,1	18,2	-6,9	10,5	5,5	-5
Luxemburg	16,2	18,7	2,5	5,6	9,5	3,9
Ungaria	30,8	26,7	-4,1	10,1	9,8	-0,3
Malta	6,9	8,9	2	4,7	7,4	2,7
Olanda	15,6	16,3	0,7	3,9	3,6	-0,3
Austria	13,3	11,2	-2,1	6,8	6,2	-0,6
Polonia	22,8	11,6	-11,2	8,4	4,3	-4,1
Portugalia	18,9	30,5	11,6	11,5	8,8	-2,7
România	24	13,3	-10,7	8,3	5,6	-2,7
Slovenia	30,2	23,8	-6,4	11,8	4,7	-7,1
Slovacia	9,1	6,2	-2,9	4,4	2,7	-1,7
Finlanda	4,4	4,7	0,3	5,1	3,9	-1,2
Suedia	8	7,4	-0,6	6,5	7	0,5
Marea Britanie	15	16,4	1,4	10,2	5,2	-5

Notă: date nedisponibile; * date din anul 2015

Sursa: Eurostat [ilc_mdho01] [ilc_mdho04], 2008, 2015, 2016, prelucrare date statistice

Cetățenii afectați de *infiltrații prin acoperiș* etc. din state ca Portugalia, Cipru și Ungaria aveau proporții dintre cele mai mari – de 30,5%, de 27,1% și, respectiv, de 26,7% – față de media UE.28 de 15,2%. La polul opus se situau Finlanda, Slovacia și Suedia cu 4,7%, cu 6,2% și, respectiv, cu 7,4% din populație afectată de asemenea probleme. În perioada 2008–2016, ponderea celor afectați de infiltrațiile prin acoperiș, igrasie etc. a locuințelor a scăzut în 16 state și a crescut în 12 state, iar proporția celor a căror locuință era prea întunecată a scăzut în cele mai multe state europene (24 de state) și a crescut în 4 state.

În ceea ce privește *locuința prea întunecată*, față de media europeană de 5,5%, ponderea cea mai mare a populației afectate de această condiție a locuinței era înregistrată în Slovenia – 7,1%, în timp ce ponderile cele mai mici de Suedia și Malta – de 0,5% și, respectiv, de 2,7%.

O parte din populația din România a fost, de asemenea, afectată de problemele locuinței: 13,3% de infiltrații prin acoperiș sau igrasie a pereților, a planșeelor, a fundației sau putrezirea tocurilor ferestrelor, iar 5,6% de locuința prea întunecată. Comparativ cu anul 2008, proporția celor care au probleme ale stării locuinței în țara noastră a scăzut cu 10,7% în cazul celei dintâi condiții și cu 2,7% în cazul celei de a doua.

Dotarea cu instalații utilitare a locuințelor construite în perioada 2008–2016 în România

În intervalul 2008–2016, au fost construite/finalizate 450.558 de locuințe (INS, 2010, 2017, 2018), acestea reprezentând 5%

din totalul locuințelor existente în anul 2016. Nivelul de dotare cu instalații utilitare a acestora este diferit. Astfel, instalații pentru energia electrică aveau 99,5% dintre locuințe, instalații pentru apă potabilă – 84,5%,

instalații de canalizare – 69,5%, iar instalații pentru încălzire: centrală termică – 75,4%, sobe cu gaze – 1,1% și sobe cu combustibil solid și lichid – 22% (tabel 12).

Tabel 12: Dotarea cu diferite tipuri de instalații a locuințelor construite în perioada 2008–2016, în România

Tipul instalației	Urban		Rural		Total	
	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%
Total	220.896	49,0	229.662	51,0	450.558	100,0
Electrică	220.299	99,7	228.155	99,3	448.454	99,5
De alimentare cu apă potabilă	206.640	93,5	174.207	75,9	380.847	84,5
De canalizare	189.753	85,9	123.479	53,8	313.232	69,5
De încălzire, din care:						
Centrală termică (inclusiv termoficare)	198.508	89,9	141.393	61,6	339.901	75,4
Sobe cu gaze	2.304	1,0	2.560	1,1	4.864	1,1
Sobe cu combustibil solid și lichid	16.982	7,7	82.107	35,8	99.089	22,0

Sursa: INS, 2010, 2017 și 2018, prelucrare date statistice

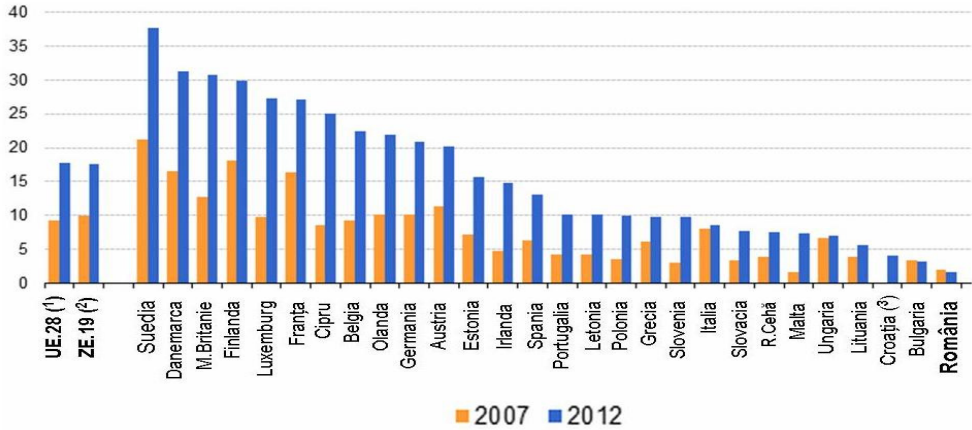
Locuințele neconectate la sistemele publice de infrastructură tehnico-edilitară foloseau fie sisteme proprii de alimentare cu apă, încălzire, energie electric, sau erau lipsite de (unele dintre) aceste dotări.

În urban unde s-au construit 49% dintre locuințele construite în perioada 2008–2016, situația este diferită de cea din rural (unde s-au construit 51% din totalul de locuințe construite în intervalul respectiv). Locuințele din urban, comparativ cu cele din rural, au fost dotate în proporții semnificativ mai mari cu instalații utilitare, astfel: instalații de alimentare cu apă potabilă – 93,5% față de 75,9%, instalații de canalizare – 85,9% față de 53,8% și de încălzire prin centrale termice – 89,9% față de 61,6%. În rural s-a înregistrat o pondere mai ridicată a locuințelor dotate cu sobe pentru încălzire cu combustibil solid și lichid – de 35,8% față de urban – de 7,7%.

Populația care s-a mutat într-o locuință nouă după intrarea României în UE. Acesta poate fi un indicator de sinteză, al unora dintre cele mai importante efecte concrete ale intrării României în UE după anul 2006. Un asemenea indicator reflectă pe de o

parte nivelul general de evoluție a prosperității populației din România, ca urmare a mutațiilor produse în sfera economiei naționale, dar și a plecării unui număr de peste trei milioane de rezidenți peste graniță, în căutarea unui loc de muncă mai bun.

În primul an de la aderarea la Uniunea Europeană, România a rămas fără jumătate de milion de locuitori, majoritatea optând să meargă la muncă în state precum Italia sau Spania, unde există și în prezent cele mai mari comunități de emigranți români. Din 2006 până în 2015, românii din străinătate au trimis acasă peste 52 miliarde euro, cu mult peste nivelul investițiilor străine din aceeași perioadă care au fost de circa 41 mld. euro în ultimii zece ani (Mihai, 2016). O bună parte din remitențele respective au finanțat construirea unor noi locuințe. Observând fenomenul însă în profil comparativ cu ceea ce s-a petrecut în alte state europene în aceeași perioadă, constatăm că ponderea populației care s-a mutat într-o nouă locuință în România, în intervalul 2007–2012, a fost de departe cea mai scăzută din statele UE.28, cu o ușoară tendință de scădere după anul 2007 (figura 1).

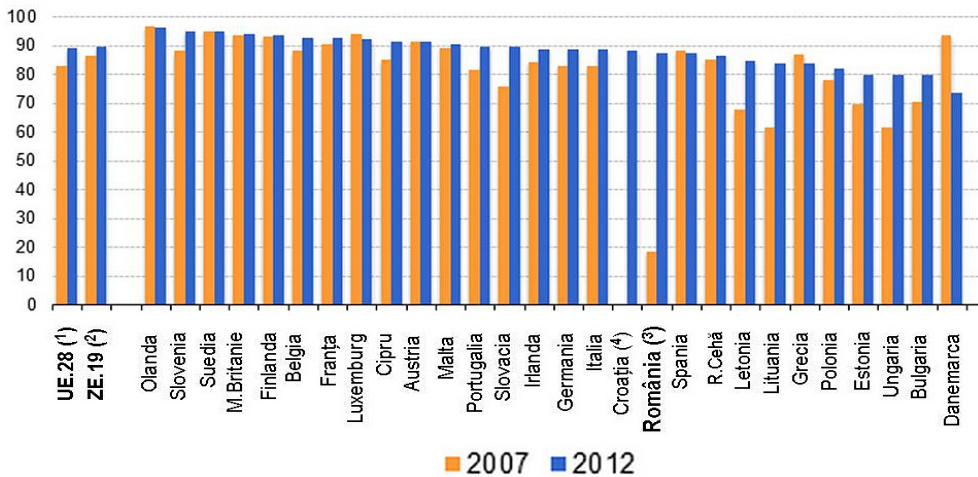
Notă:

- ¹ Datele UE.27 au fost folosite pentru anul 2007
- ² ZE a conținut 16 state în anul 2007 și 18 state în anul 2012
- ³ Nu sunt date disponibile pentru anul 2007

Sursa: Eurostat, 2017, Housing conditions http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Housing_conditions

Figura 1: Ponderea populației care s-a mutat într-o altă locuință în intervalul 2007–2012

În pofida acestui lucru, din figura 2, rezultă că gradul de satisfacție al populației din România, față de modul său de locuire, a crescut sensibil după anul 2007.

- Notă:** ¹ UE.27 a fost folosit pentru 2007
² ZE.19 conține 16 țări membre în 2007 și 18 țări membre în 2012
³ Datele nu sunt total comparabile cu anul 2007
⁴ Datele nu sunt disponibile pentru anul 2007
Sursa: Eurostat, 2017, Housing conditions

Figura 2: Ponderea populației din UE care s-a declarat satisfăcută sau foarte satisfăcută cu condițiile sale de locuire în anii 2007 și 2012

Acest fenomen s-a datorat, probabil, nu atât mutării în locuințe noi, cât faptului că o bună parte a locuințelor din urban (în special cele din blocurile de locuințe) au fost recondiționate termic după anul 2007, în mare parte, prin utilizarea unor fonduri europene.

Astfel, ponderea populației din România care s-a declarat satisfăcută cu modul său de locuire a crescut masiv, în intervalul 2007–2012, de la o cifră ușor sub 20%, la o cifră ușor sub 90%. De altfel, din figura 2 reiese că în majoritatea țărilor din UE, la nivelul anului 2017, satisfacția populației față de condițiile sale de locuire a crescut, excepție făcând doar Danemarca, Grecia și Spania.

Concluzii

O mare parte a indicatorilor statistici din domeniu evidențiază încă *o situație deficitară* în privința elementelor locuirii din țara noastră și existența unor decalaje majore între situația țării noastre și celelalte state ale Uniunii Europene, între mediile urban și rural și la nivelul regiunilor de dezvoltare. Și aceasta în pofida faptului că în perioada de după aderarea țării noastre la UE (anul 2007) au fost întreprinse măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit prin programe de dezvoltare edilitară, care au condus la extinderea accesului la utilitățile publice.

În anul 2016, 58% din populația țării avea acces la alimentarea cu apă potabilă în sistem centralizat (42% folosea apă din surse proprii) și 43,8% din populație la rețeaua de canalizare și de epurare a apelor uzate, față de anul 2008, înregistrându-se creșteri de 5,3%, și, respectiv, de 0,8%. Comparativ cu statele Uniunii Europene, în România, gradul de acces al populației la sistemul public de alimentare cu apă potabilă este mai redus, de 63,7%, în anul 2015, conform datelor Eurostat (potrivit datelor INS, în anul 2016, 58%), valoare prin care țara noastră se situa pe ultimul loc între statele Uniunii.

La nivel național, rețelele de infrastructură tehnico-edilitară s-au extins în perioada

2008–2016: rețeaua de distribuție a apei potabile a înregistrat o creștere de 28,7%, cea de canalizare de 40,7% și cea de gaze naturale de 19,5%; numărul localităților (municipii, orașe și comune) conectate la aceste sisteme publice a crescut de asemenea: cele cu rețea de alimentare cu apă potabilă cu 15,3%, cele cu canalizare cu 35,8%, iar cele cu rețea de distribuție a gazelor naturale cu 10,7%.

La nivelul mediilor de rezidență există diferențe în privința gradului de dotare edilitară: din cele 2.861 de localități rurale (comune) existente în anul 2016, 672 nu erau dotate cu sistem public de alimentare cu apă potabilă, iar 1.990 cu rețea de canalizare, în timp ce în mediul urban din cele 320 de localități (orașe și municipii) 3 nu dispuneau de sistem public de alimentare cu apă potabilă, iar 7 nu aveau rețea de canalizare.

La nivelul regiunilor de dezvoltare se constată de asemenea disparități teritoriale în privința nivelului de acces al populației la alimentarea cu apă potabilă și la sistemul public de canalizare. În timp ce unele regiuni prezentau, în anul 2016, un acces mai ridicat față de valorile medii înregistrate la nivelul țării (58% și, respectiv, 43,8%) – București-Ilfov, Centru, Vest, Sud-Est, Nord-Vest –, alte regiuni, cum sunt Sud-Muntenia, Sud-Vest Oltenia și Nord-Est, se situau sub mediile naționale.

Regiunile cu deficiențe mai mari ale accesului la utilitățile publice – Sud-Muntenia, Sud-Vest Oltenia și Nord-Est – au avut totodată o *răspândire mai mare a sărăciei* în rândul populației, ratele sărăciei relative consemnate de acestea fiind mai mari decât media națională de 25,3%, în anul 2016.

La nivel de județe s-au înregistrat de asemenea discrepanțe în ceea ce privește accesul populației la rețelele publice de alimentare cu apă potabilă și canalizare. Față de media națională (de 58% și de 43,8%) în multe județe – 26 și, respectiv, 28 – mai ales din nord-estul, din nord-vestul, din sud-vestul, dar și din sudul și sud-estul țării se înregistrau valori mai mici ale ponderii populației care avea acces la sistemele edilitare respective.

Analiza privind *dotarea locuințelor cu facilități sanitare* la nivel național relevă că, în anul 2016, 69,1% dintre locuințe dispuneau de baie sau duș în interior și 67,4% de grup sanitar. Între cele două medii de rezidență este o mare discrepanță, mediul rural fiind mult mai deficitar: 92,6% dintre gospodăriile din mediul urban dispuneau de baie sau duș și grup sanitar în interiorul locuinței și doar 41,2% dintre gospodării aveau baie sau duș în interior și 37,6% grup sanitar în mediul rural. La nivelul Uniunii Europene (28 de state), potrivit Eurostat, România înregistra cele mai mari ponderi – de 30,5% și de 32,6% – ale populației care nu dispunea de baie sau duș și de toaletă în interiorul locuinței, în ciuda creșterii, între 2008 și 2016, cu 11,3% și cu 8,7% a persoanelor ale căror locuințe aveau dotările menționate.

Starea generală a locuințelor – cu infiltrații prin acoperiș, igrasie a pereților, a planșelor, sau a fundației sau putrezirea ferestrelor și locuința prea întunecată – afecta, în anul 2016, cetățenii români în proporție de 13,3% și, respectiv, de 5,6%. La nivel european, aceste condiții afectau 15,2% dintre cetățeni și, respectiv, 5,5%.

Gradul de dotare cu facilități de bază a locuințelor construite în perioada 2008–2016 în România – instalații pentru energia electrică aveau 99,5% dintre locuințe, pentru

apă potabilă – 84,5%, pentru canalizare – 69,5%, iar pentru încălzire – centrală termică – 75,4%, sobe cu gaze – 1,1% și sobe cu combustibil solid și lichid – 22 – indică deficiențe ale accesului la utilitățile publice. Situația pe medii de rezidență – locuințele construite în orașe aveau în proporție semnificativ mai mare unele dintre facilitățile de bază, cum ar fi: instalații de alimentare cu apă potabilă – 93,5% față de 75,9%, instalații de canalizare – 85,9% față de 53,8% și de încălzire prin centrale termice – 89,9% față de 61,6% – arată disparități între acestea privind condițiile de locuit.

Criteriile și argumentele ce ar putea sta la baza analizei și evaluării consecințelor economice și sociale – la capătul unui deceniu – ale intrării României în UE, ar fi putut fi oricât de critice, sau oricât de favorabile acestui eveniment major din istoria recentă a țării noastre. Dar dincolo de eventualele înclinații naturale ale oricărui analist potențial, există unele realități obiective ce nu pot fi ignorate de nimeni. În urma demersului nostru, am căutat să identificăm asemenea realități. În mod cert, nu le-am identificat pe toate și, probabil, nici măcar pe toate cele mai importante. Iată de ce credem că un demers de cunoaștere, în mai mare profunzime, a unor asemenea realități s-ar putea dovedi încă util.

Bibliografie

- Administrația Fondului pentru Mediu (2008–2017) Programe de finanțare/Alimentare cu apă și canalizare/Programul vizând protecția resurselor de apă, sisteme integrate de alimentare cu apă, stații de alimentare cu apă, stații de tratare, canalizare și stații de epurare. Disponibil la https://www.afm.ro/canalizare_proiecte_finalizate.php.
- Dan, A. N. (1999) România și politica ei de locuire în contextul Europei de Est și al Uniunii Europene, în C. Zamfir (coord.) *Politici sociale în România: 1990–1998*. București: Expert.
- European Union (2015) *People in the EU: who are we and how do we live?* Statistical books. Publications Office of the European Union. Luxemburg.
- Eurostat (2017) *Housing conditions*. Disponibil la http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Housing_conditions.
- Eurostat (2017) *Housing statistics*. Disponibil la http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Housing_statistics.
- Humă, C. (2016) O analiză a profilului urban al orașelor mici din România. Studiu de caz: orașele mici din județul Suceava, *Sociologie Românească*, XIV, nr. 2–3, pp. 51–71.
- Institutul Național de Statistică (2010) *Anuarul Statistic al României 2009*. Tabel 5.6 Străzile orașenești, p. 370; Tabel 5.9 Canalizare publică și spații verzi, p. 371; Tabel 5.10 Rețeaua și volumul gazelor naturale distribuite, p. 372; Tabel 5.11 Rețeaua și volumul apei potabile distribuite, p. 372. București.

- Institutul Național de Statistică (2010) *Anuarul Statistic al României 2010*. Tabel 5.4 Locuințe terminate, după tipurile de instalații cu care sunt dotate și fondurile de finanțare, p. 186. București.
- Institutul Național de Statistică (2017) *Anuarul Statistic al României 2016*. Tabel 5.4 Locuințe terminate, după tipurile de instalații cu care sunt dotate și fondurile de finanțare, p. 240. București.
- Institutul Național de Statistică (2018) *Anuarul Statistic al României 2017*. Tabel 5.4 Locuințe terminate, după tipurile de instalații cu care sunt dotate și fondurile de finanțare, p. 244. Tabel 5.6 Străzile orașenești, p. 246; Tabel 5.9 Canalizare publică și spații verzi, p. 247; Tabel 5.10 Rețeaua și volumul gazelor naturale distribuite, p. 248; Tabel 5.11 Rețeaua și volumul apei potabile distribuite, p. 248. București.
- Mărginean, I. și Bălașa, A. (coord.) (2005) *Calitatea vieții în România*. București: Expert.
- Mihai, A. (2016) ZF 10 ani de la aderarea la UE. Trei milioane de români au plecat din țară în ultimul deceniu, devenind cei mai mari investitori străini din România, ZF Profesii, 18 noiembrie. Disponibil la <https://www.zf.ro/profesii/zf-10-ani-de-la-aderarea-la-ue-trei-milioane-de-romani-au-plecat-din-tara-in-ultimul-deceniu-devenind-cei-mai-mari-investitori-straini-din-romania-15976090>.
- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (2016) *Strategia de dezvoltare teritorială a României. România policentrică 2035. Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni*. Disponibil la https://www.fonduri-structurale.ro/Document_Files/Stiri/00017493/7hctm_Anexe.pdf.
- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și Fondurilor Europene (2017) *Strategia Națională a Locuirii. Proiect. 2017–2030*. Disponibil la http://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/2017-01-13_Strategia_Nationala_a_Locuirii_2016-2030.pdf
- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (2018) *Programul Național de Dezvoltare Locală. Situația la data de 15 oct. 2018*. Disponibil la www.mdrap.ro/lucrari-publice/pndl.
- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (f.a.) *Programul Național de Dezvoltare a Infrastructurii*. Disponibil la www.mdrap.ro/lucrari-publice/programe-de-infrastructura/pndi.
- Vâlceanu, D. G. (2011) Calitatea condițiilor de locuire în România, în perioada post-aderare la U.E. *Urbanism. Arhitectură. Construcții*, Vol. 3, Nr. 2.
- Voicu, B. și Voicu, M. (2005) Accesul la utilități publice în România, *Calitatea Vieții*, XVI, nr. 1–2, pp. 21–49.
- * 2017-01-13 *Strategia Națională a Locuirii 2016-2030.pdf*.

Baze de date

Eurostat Cod: ten00012
 Eurostat (ilc_mdho01); (ilc_mdho02);
 (ilc_mdho03); (ilc_mdho04)
 Institutul Național de Statistică, Tempo-online

ANEXE

Anexa 1

Numărul localităților cu rețea de distribuție a apei pe regiuni de dezvoltare și județe, în România, în anii 2008 și 2016

Regiuni de dezvoltare și județe	2008	2008	2008	2016	2016	2016	2008–2016
	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	U+R
Total	317	1.806	2.123	317	2.189	2.506	383
Regiunea București-Ilfov	9	15	24	9	20	29	5
Regiunea Centru	56	234	290	56	282	338	48
Regiunea Nord-Est	44	286	330	44	329	373	43
Regiunea Nord-Vest	43	311	354	43	363	406	52
Regiunea Sud-Est	35	288	323	35	321	356	33
Regiunea Sud-Muntenia	48	307	355	48	370	418	63
Regiunea Sud-Vest Oltenia	40	175	215	40	263	303	88
Regiunea Vest	42	190	232	42	241	283	51
Alba	11	42	53	11	62	73	20
Arad	10	57	67	10	60	70	3
Argeș	7	71	78	7	86	93	15
Bacău	8	68	76	8	70	78	2
Bihor	10	74	84	10	79	89	5
Bistrița-Năsăud	4	32	36	4	50	54	18
Botoșani	7	46	53	7	40	47	-6
Brașov	10	38	48	10	43	53	5
Brăila	4	31	35	4	37	41	6
Buzău	5	59	64	5	74	79	15
Caraș-Severin	8	35	43	8	56	64	21
Călărași	5	35	40	5	44	49	9
Cluj	6	68	74	6	73	79	5
Constanța	12	57	69	12	57	69	0
Covasna	5	26	31	5	27	32	1
Dâmbovița	7	51	58	7	62	69	11
Dolj	7	19	26	7	56	63	37
Galați	4	42	46	4	55	59	13
Giurgiu	3	16	19	3	17	20	1
Gorj	9	37	46	9	45	54	8
Harghita	9	43	52	9	47	56	4
Hunedoara	14	26	40	14	41	55	15

Regiuni de dezvoltare și județe	2008	2008	2008	2016	2016	2016	2008–2016
	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	U+R
Ialomița	7	43	50	7	53	60	10
Iași	5	49	54	5	64	69	15
Ilfov	8	15	23	8	20	28	5
Maramureș	13	50	63	13	57	70	7
Mehedinți	5	36	41	5	40	45	4
Mun. București	1		1	1		1	0
Mureș	11	65	76	11	69	80	4
Neamț	5	45	50	5	48	53	3
Olt	8	45	53	8	61	69	16
Prahova	14	67	81	14	76	90	9
Satu Mare	6	41	47	6	54	60	13
Sălaj	4	46	50	4	50	54	4
Sibiu	10	20	30	10	34	44	14
Suceava	14	31	45	14	46	60	15
Teleorman	5	24	29	5	32	37	8
Timiș	10	72	82	10	84	94	12
Tulcea	5	44	49	5	45	50	1
Vaslui	5	47	52	5	61	66	14
Vâlcea	11	38	49	11	61	72	23
Vrancea	5	55	60	5	53	58	-2

Sursa: INS, Tempo-online, prelucrare date statistice

Anexa 2

Numărul localităților cu canalizare publică, pe regiuni de dezvoltare și județe, în România, în anii 2008 și 2016

Regiuni de dezvoltare și județe	2008	2008	2008	2016	2016	2016	2008–2016
	Urban	Rural	U+R	Urban	Rural	U+R	U+R
Total	309	451	760	313	871	1 184	424
Regiunea București-Ilfov	9	13	22	9	19	28	6
Regiunea Centru	56	88	144	56	158	214	70
Regiunea Nord-Est	43	101	144	44	149	193	49
Regiunea Nord-Vest	41	69	110	42	162	204	94
Regiunea Sud-Est	35	55	90	35	93	128	38
Regiunea Sud-Muntenia	45	42	87	46	86	132	45
Regiunea Sud-Vest Oltenia	39	26	65	39	91	130	65
Regiunea Vest	41	57	98	42	113	155	57
Alba	11	7	18	11	21	33	15
Arad	10	17	27	10	28	38	11

Regiuni de dezvoltare și județe	2008	2008	2008	2016	2016	2016	2008–2016
	Urban	Rural	U+R	Urban	Rural	U+R	U+R
Argeș	7	12	19	7	26	33	14
Bacău	8	48	56	8	42	50	-6
Bihor	10	14	24	10	27	37	13
Bistrița-Năsăud	4	8	12	4	30	34	22
Botoșani	7	8	15	7	6	13	-2
Brașov	10	9	19	10	19	29	10
Brăila	4	2	6	4	1	5	-1
Buzău	5	6	11	5	14	19	8
Caraș-Severin	8	13	21	8	31	39	18
Călărași	5	1	6	5	6	11	5
Cluj	6	26	32	6	46	52	20
Constanța	12	21	33	12	25	37	4
Covasna	5	14	19	5	23	28	9
Dâmbovița	6	4	10	6	17	23	13
Dolj	6	2	8	6	11	17	9
Galați	4	15	19	4	24	28	9
Giurgiu	3	1	4	3	2	5	1
Gorj	9	4	13	9	12	21	8
Harghita	9	24	33	9	36	45	12
Hunedoara	14	12	26	14	23	37	11
Ialomița	5	:	5	6	5	11	6
Iași	5	9	14	5	31	36	22
Ilfov	8	13	21	8	19	27	6
Maramureș	11	16	27	12	26	38	11
Mehedinți	5	7	12	5	17	22	10
Municipiul București	1		1	1		1	0
Mureș	11	27	38	11	36	47	9
Neamț	5	9	14	5	17	22	8
Olt	8	3	11	8	18	26	15
Prahova	14	23	37	14	26	40	3
Satu Mare	6	4	10	6	22	28	18
Sălaj	4	1	5	4	11	15	10
Sibiu	10	7	17	10	23	33	16
Suceava	13	21	34	14	36	50	16
Teleorman	5	1	6	5	4	9	3
Timiș	9	15	24	10	31	41	17
Tulcea	5	7	12	5	21	26	14
Vaslui	5	6	11	5	17	22	11
Vâlcea	11	10	21	11	33	44	23
Vrancea	5	4	9	5	8	13	4

Notă: lipsă date

Sursa: INS, Tempo-online, prelucrare date statistice

Anexa 3

Numărul localităților* în care se distribuie gaze naturale pe regiuni de dezvoltare, județe, în România, în anii 2008 și 2016

Regiuni de dezvoltare și județe	2008	2008	2008	2016	2016	2016	2008–2016
	Urban	Rural	U+R	Rural	Urban	U+R	U+R
TOTAL	232	583	815	668	245	913	98
Regiunea București-Ilfov	9	25	34	29	9	38	4
Regiunea Centru	50	189	239	193	51	244	5
Regiunea Nord-Est	30	56	86	67	32	99	13
Regiunea Nord-Vest	30	89	119	109	31	140	21
Regiunea Sud-Est	18	35	53	44	21	65	12
Regiunea Sud-Muntenia	43	102	145	127	44	171	26
Regiunea Sud-Vest Oltenia	21	37	58	48	25	73	15
Regiunea Vest	31	50	81	51	32	83	2
Alba	8	23	31	24	8	32	1
Arad	7	11	18	13	8	21	3
Argeș	7	21	28	27	7	34	6
Bacău	8	18	26	19	8	27	1
Bihor	5	12	17	13	5	18	1
Bistrița-Năsăud	3	13	16	14	3	17	1
Botoșani	3	2	5	3	3	6	1
Brașov	10	29	39	32	10	42	3
Brăila	3	7	10	7	3	10	0
Buzău	2	12	14	14	2	16	2
Caraș-Severin	4	4	8	4	4	8	0
Călărași	3	4	7	8	4	12	5
Cluj	5	23	28	36	5	41	13
Constanța	4	2	6	10	6	16	10
Covasna	4	8	12	9	4	13	1
Dâmbovița	7	36	43	41	7	48	5
Dolj	2	7	9	11	2	13	4
Galați	2	8	10	8	2	10	0
Giurgiu	3	1	4	6	3	9	5
Gorj	6	19	25	21	7	28	3
Harghita	7	19	26	19	7	26	0
Hunedoara	13	10	23	9	13	22	-1
Ialomița	5	3	8	5	5	10	2
Iași	5	16	21	20	5	25	4
Ilfov	8	25	33	29	8	37	4
Maramureș	9	18	27	17	9	26	-1

Regiuni de dezvoltare și județe	2008	2008	2008	2016	2016	2016	2008–2016
	Urban	Rural	U+R	Rural	Urban	U+R	U+R
Mehedinți	1	:	1	:	1	1	0
Municipiul București	1		1		1	1	0
Mureș	11	72	83	71	11	82	-1
Neamț	4	13	17	12	4	16	-1
Olt	6	4	10	7	7	14	4
Prahova	13	37	50	40	13	53	3
Satu Mare	4	15	19	18	5	23	4
Sălaj	4	8	12	11	4	15	3
Sibiu	10	38	48	38	11	49	1
Suceava	7	4	11	4	8	12	1
Teleorman	5	:	5	:	5	5	0
Timiș	7	25	32	25	7	32	0
Tulcea	3	1	4	1	3	4	0
Valcea	6	7	13	9	8	17	4
Vaslui	3	3	6	9	4	13	7
Vrancea	4	5	9	4	5	9	0

Notă: lipsă date. * Localitățile în care se distribuie gaze naturale sunt municipii, orașe, comune și sate, atât pentru uz casnic, cât și pentru unități industriale, de construcții, sociale etc.

Sursa: INS, Tempo-online, prelucrare date statistice

Anexa 4

Numărul localităților în care se distribuie energia termică pe regiuni de dezvoltare și județe, în România, 2008–2016

Regiuni de dezvoltare și județe	2008	2008	2008	2016	2016	2016	2008–2016
	Urban	Rural	Total (U+R)	Urban	Rural	Total (U+R)	Total (U+R)
TOTAL	109	12	121	65	9	74	-47
Regiunea București-Ilfov	3		3	2		2	-1
Regiunea Centru	18	1	19	10	:	10	-9
Regiunea Nord-Est	16	1	17	10	3	13	-4
Regiunea Nord-Vest	6	1	7	5	1	6	-1
Regiunea Sud-Est	20	2	22	13	1	14	-8
Regiunea Sud-Muntenia	19	4	23	8	2	10	-13
Regiunea Sud-Vest Oltenia	12	1	13	8	:	8	-5
Regiunea Vest	15	2	17	9	2	11	-6
Alba	2		2	:			-2
Arad	5		5	5		5	0
Argeș	5	3	8	1	1	2	-6
Bacău	2		2	1		1	-1

Regiuni de dezvoltare și județe	2008	2008	2008	2016	2016	2016	2008–2016
	Urban	Rural	Total (U+R)	Urban	Rural	Total (U+R)	Total (U+R)
Bihor	2	1	3	2	1	3	0
Bistrița-Năsăud	:			:			
Botoșani	1		1	1		1	0
Brașov	3		3	3		3	0
Brăila	2		2	:			-2
Buzău	4	1	5	4	:	4	-1
Caraș-Severin	2		2	:			-2
Călărași	3		3	3		3	0
Cluj	2	:	2	2	:	2	0
Constanța	9	1	10	5	:	5	-5
Covasna	2	1	3	1	:	1	-2
Dâmbovița	1		1	:			-1
Dolj	2		2	1		1	-1
Galați	1		1	1		1	-2
Giurgiu	2		2	2		2	0
Gorj	2		2	1		1	-1
Harghita	5		5	4		4	-1
Hunedoara	6	1	7	3	1	4	-3
Ialomița	:			:			0
Iași	2		2	2		2	0
Ilfov	2		2	1		1	-1
Maramureș	1		1	1		1	0
Mehedinți	1		1	1		1	0
Municipiul București	1		1	1		1	0
Mureș	4		4	1		1	-3
Neamț	3	1	4	:	2	2	-2
Olt	3	:	3	1	:	1	-2
Prahova	3	1	4	1	1	2	-2
Satu Mare	:	:	:	:	:	:	:
Sălaj	1		1	:			-1
Sibiu	2		2	1		1	-1
Suceava	5	:	5	4	1	5	0
Teleorman	5	:	5	1	:	1	-4
Timiș	2	1	3	1	1	2	-1
Tulcea	2	:	2	1	1	2	0
Vaslui	3		3	2		2	-1
Vâlcea	4	1	5	4	:	4	-1
Vrancea	2		2	2		2	0

Notă: lipsă date.

Sursa: INS, Tempo-online, prelucrare date statistice